

Like the special eye makeup of the East

כחולא דרישקא במינה –

OVERVIEW

Initially שילא explained the name of קרן הפוך to refer the horn of a קרש. This interpretation was scoffed at in א"י, for since it is black it is blemish (not an advantage). רב therefore offered a different interpretation that it is (according to our גירסא [which is also רש"י (גירסת רש"י)], like the special saffron of the East which grows in a corner of the garden. תוספות, however has a different גירסא.

anticipates a difficulty: תוספות

אף על גב דכחול הוא שחור כדפירש בהלכות גדולות אוכמא אוכמא [חולין מז,ב]¹ –

Even though that כחול is black as the הלכות גדולות explained אוכמא אוכמא –
היינו דמיא לכחולא² –

That אוכמא is similar to כחול, so what beauty is there in this color?! –

responds תוספות

הכי פירושו כי היכי דכחולא דרישקא מקרין ומאיר משאר כחולא –

This is the meaning of כחולא דרישקא; that just like דרישקא gleams and shines more than other כחולא -

כך היא היתה נאה משאר נשים –

So too was the daughter of איוב, named קרן הפוך, nicer than other women -

וקרן הפוך³ לשון כי קרן עור פני משה (שמות לד)⁴ –

כי קרן (which is the name of this daughter) is from the expression קרן הפוך (that the skin of משה's face shone). Similarly she was called קרן הפוך to indicate that she outshined the other women just as the shine of this special פוך -

justifies this גירסא and explanation: תוספות

והשתא אתי שפיר הא דמייתי ותקרעי בפוך עיניך דכחול דומה לפוך שנותנין כחול בעין –

¹ ruled (in מז,ב) that if a lung (of a cow) is the color of כחולא it is כשר, however, if it is the color of ink (totally black) it is טריפה. [On מז,ב], רבא rules that a lung which is the color of אוכמי אוכמי is כשרה. See תוספות there (דף מז,ב) that he brings in the name of חולת של ר"ת that אוכמי is the same color as כחולא (on מז,ב).

² אוכמא means dark; however it is not pitch black (like דיותא) but rather a lighter shade of black like כחולא (which is generally translated as blue). In any event since כחולא is associated with אוכמא which is a dark, what kind of praise is it; on the contrary a dark color is not complimentary as the גמרא here just stated.

³ The פוך in פסוק (which the גמרא cites) is כי תקרעי בפוך עיניך (if you powder your eyes with פוך). The word פוך means eye makeup, it is similar to כחולא.

⁴ פסוק לה.

And now it is properly understood why the גמרא cites the פסוק of ותקרעי⁵ בפוך (and you powder your eyes with פוך), for כחול is similar to פוך for כחול is also placed in the eye (as makeup).

פירש"י challenges תוספות

אבל לפירוש רש"י דגרס כי כורכמא דרישקא⁶ –

However according to פירש"י whose text reads, 'כי כורכמא דרישקא' (like the saffron of the Orient⁷) -

קשה לרבינו שמשון בן אברהם אם כן מאי מייתי ותקרעי בפוך עיניך –

The (ו)תקרעי of פסוק the גמרא cites has a difficulty, for why indeed does the רשב"א as a support, for in the פסוק the פוך is applied as a powder in the eye (which is what means) and it is not similar to כרכום, which is used as a perfume (but not as eye makeup)!

ויונתן תרגם⁸ נרד וכרכום רשק וכרכום⁹ כפרים עם נרדים עם רישקא¹⁰ (שיר ד):¹¹

And כפורין as כפרים עם נרדים, רשק ומוריקא as נרד וכרכום translated תרגום יונתן עם רשקין.

SUMMARY

According to רש"י, קרן הפוך, רש"י refers to כורכמא דרישקא (where כרכום is grown), according to תוספות it refers to כחלא דרישקא (the special gleaming eye makeup).

THINKING IT OVER

1. What are the relative advantages of פירש"י and פ' התוס'?

2. When תוספות cites the תרגום יונתן, why does he mention the later פסוק before¹² the previous פסוק?

⁵ The רש"י amends this to read ותקרעי, instead of ותקרעי

⁶ According to רש"י we need to say that פוך is כורכמא.

⁷ See כורכמא רישקא. כרכום של גן קרו"ג אורינטל הגדל בגנים, רש"י שבת קי"א, which states:

⁸ נרד וכרכום רשק וכרכום. נרד וכרכום and in the following פסוק it continues עם נרדים. See 'Thinking it over' # 2.

⁹ The מהרש"א amends this to read ומוריקא instead of וכרכום.

¹⁰ The תרגום יונתן maintains that נרד is רשק or רישקא (for that is how he translated נרד and נרדים).

¹¹ See מהרש"א who writes that this תרגום יונתן was not cited in connection with the רשב"א, but rather to explain the word רישקא that it is a special garden where נרד is raised. See however תוספות ישנים where it seems that the תרגום יונתן is an integral part of the question on פרש"י. Perhaps we can derive from תרגום יונתן that רישקא is associated with נרד and not with כרכום. ועצ"ע.

¹² See footnote # 7.